

ЛІНГВОКУЛЬТУРНА ПРЕЗЕНТАЦІЯ КАТЕГОРІЇ "ПРАВДА" В УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗКАХ

У статті доведено, що лінгвокультурна константа "правда" реалізується в українських народних казках за допомогою словесних маркерів й сегментів текстів, семантика яких є співвідсною з поняттями сфери права.

Ключові слова: лінгвокультурний знак, правда, народна казка.

Сучасні дослідження вербальної об'єктивації феноменів культури, як зазначають дослідники, базуються на розумінні онтологічної єдності мови та культури як у функціональному, так і в генетичному аспектах [Письменна 2008] . Формуванню зазначеного підходу сприяло утвердження у науковій парадигмі порубіжжя ХХ–ХХІ століть ідей антропоцентризму, що передбачає системне осмислення мови та її одиниць крізь призму "людського чиннику" та розгляд процесів перебування людини в мові й мови в людині; когнітивізму, з позицій якого мова – результат когнітивної діяльності, спосіб організації та збереження людського знання про світ, простір думки й духа; лінгвокультурологізму, який обстоює тісний зв'язок мови і культури народу, характеризує мовний поступ як результат творчої діяльності людини.

У працях провідних українських науковців С. Єрмоленко, Л. Мацько, В. Жайворонка, В. Кононенка, Л. Шевченко, А. Мойсієнка, О. Левченко, М. Шевченко, Н. Медвідь та ін. "мова розглядається як скарбниця національної культури, а культура – як чинник формування мовних явищ і процесів" [Кононенко 2006, 5].

Метою статті є виявлення етноправових сем лінгвокультурної константи "правда" та з'ясування способів їх вербалізації в українських народних казках. Вивчення правової інформативності фольклорного тексту базується на таких положеннях: 1. Етнокультурна специфіка менталітету того чи іншого народу знаходить мовне втілення і має різні форми вияву, одиницею лінгвокультурного опису певного явища є культурний концепт

(В. Маслова [2001], Ю. Степанов [2004], В. Воробйов [2008] та ін.) 2. Культурні концепти опредметнюються засобами мови і можуть бути об'єктивно виявлені за допомогою певних лінгвістичних методів (А. Вежицька [2001], В. Жайворонок [2007], С. Єрмоленко [2009], Л. Мацько [2009] та ін.) 3. Існують наївно-мовний і професійний типи свідомості, розмежування яких відзначається певною умовністю (О. Леонт'єв [1975], Г. Гійом [1992], Б. Величковський [2006], З. Коцюба [2010] та ін.) 4. Правові уявлення культурно детерміновані етичною практикою й мають за джерело реальне буття людей (І. Кант [1964], Г. Гегель [1990], Ю. Хабермас [1992] та ін.). Методологічною основою дослідження є розуміння синкретичності мовного значення як ментальної структури, визнання багатоканальності концептуалізації дійсності мовою, осмислення онтологічної єдності квантів мовної та культурної інформації, що зберігається у свідомості представників етносу. Лінгвоправове осмислення фольклорної константи "правда" здійснюється вперше.

Основною правовою цінністю людства є справедливість, буденне розуміння якої складається з уявлень про правду, порядок, рівність, честь. Правда – одна з провідних аксіологічних констант правової сфери [Філософія права 2009, 160–173]. Лексеми "правда" і "справедливість" мають спільний семантичний сегмент [Арутюнова 1999, 543–616; Колесов 2004, 123–129; Воркачов 2009, 5]. Первісні уявлення про правду, що знайшли відображення у мовній системі народних казок, спираються на глибинне філософське знання й вимагають дешифрації через встановлення логічних конекцій у площині щоденного правового досвіду носіїв усної традиції. Мовні засоби казкового конструкту презентують фольклорне розуміння правди прямо та опосередковано. Прямі індексації здійснюються за допомогою слів, словосполучень, речень з відповідними значеннями. Опосередковані вербалізації константи "правда" транслують культуру-правову інформативність через текстові сегменти, асоціативно пов'язані з практикою ідентифікації явищ, які можна прийняти на віру чи піддати сумніву; фіксаціями викликаних певними фактами емоцій; оцінками співвідношення уявлень про правду та реаліями дійсності.

Поняття "правда" відтворює дух української ментальності. Лексикорграфічні джерела подають різні дефініції розгляданого поняття. Правда – 1. Те, що відповідає дійсності. 2. Правдивість,

правильність. 3. Справедливість; порядок, який ґрунтується на справедливості; протилежне – кривда. 4. Уживається як назва кодексів середньовічного права. 5. У значенні присудкового слова. Уживається як запитання. 6. У значенні вставного слова [Великий тлумачний словник сучасної української мови 2005, 1100]. Правда – 1. Те, що відповідає дійсності, істина; // Певна сукупність достовірних відомостей про що-небудь... // Дійсний стан речей... 2. Правдивість, правильність... 3. Справедливість; порядок, який ґрунтується на справедливості; протилежне кривда... [Словник української мови Т. 7, 1975, С. 497–498].

У казках поняття "правда", індексоване відповідним іменником, реалізується у різних значеннях. 1. Правда як реальність. "Може, сей є правда, що вони казали?" "Дай ще піду до того города, де води нема: може, й то правда; може дам я їм води". 2. Правда як те, що треба перевірити. " – А що, – пита, – чи правда, що у вашій слободі родить така капуста, що під одним листом віз сховається?" " – Чи тому правда?". 3. Колективно визнана правда. "От пішов той чоловік другу неділю у громаду та й каже, що дочка сказала; так роздумались, що то правда". "Пішов сказав чоловік громаді: роздумалась громада, що правда сьому". 4. Правда як достовірність, підтверджена очевидцем подій. "А все це правда, бо я там був і видів на свої власні очі". "Прибіг багач додому і переконався, що Іванко правду казав, бо хата його дійсно згоріла". 5. Момент правди, зафіксований діячем чи наратором. " – Ну, оце раз моя правда! – каже дядько". "Увійшли до хати, почали розповідати всю правду..." 6. Правда як засіб маніпуляцій. "Ви не хотіли правду сказати, щоб і я страх пережив". " – Сину мій, це все ти дістав для мене, а чому ти правди не казав батькові?" "Скільки літ ти зі мною живеш, а ніколи мені правди не скажеш". 7. Правда як те, що протиставляється брехні, неправді. "Бачить баба вже тоді, що не обдурить царевича, та й каже: – Правда, царевичу!". " – Кажуть, що ви, паночку, шукаєте такого чоловіка, який подовжить день. Хочу запитати вас, чи правда. Бо тепер тих брехунів розвелось стільки, що кинь палицю – в брехуна потрапиш". " – Коли це правда, дам тобі тридцять п'ять золотих. Коли брехня – тридцять п'ять палиць".

За твердженням С.Г. Воркачова, наведеним у фундаментальному дослідженні "Правди ищи: идея справедливости в русской лингвокультуре", для адекватного

розуміння й опису правди необхідне залучення її семантичного протичлена – неправди [Воркачов 2009, С. 5]. Уявлення, протилежні правді, фіксуються у казках одиницями "неправда", "брехня", "брехати", "обман", "обманювати". Словесні індексації неправди вказують на деформацію істини "От поки дідова дочка перелазить, а бабина дочка, узявши починки, побіжить додому і матері набреше, що дідова дочка із хлопцями цілу ніч гуляла і мички попалила..." Брехати: Говорити неправду [Словник української мови Т. 1, 1970, 233]. Брехня: 1. Те, що не відповідає правді, неправда. 2. Вигадки, плітки [Словник української мови Т. 1, 1970, 233]. Неправда: 1. Те, що суперечить правді, істині, брехня, протилежне правді. 2. Несправедливі, нечесні, шахрайські вчинки, обман [Словник української мови Т.5, 1974, 365]. Обман: Неправдиві слова вчинки, дії // Невідповідність істині; те, чого немає насправді; брехня [Словник української мови Т.5, 1974, 533-534]. Обманювати: Обманути. 1. Словами, вчинками або діями вводити в оману кого-небудь; обдурювати. // Казати неправду; брехати. // Не виконувати своїх обіцянок, порушувати, ламати слово. 2. Діяти нечесно, вдаватися до обману, шахрайства щодо кого-небудь; ошукувати [Великий тлумачний словник сучасної української мови 2005, 810]. Спотворення правди одним персонажем викликає незгоду іншого. "Усе те, що ти мені казав – брехня". " – Іди ж, тату, та і кажи, що ваша неправда...". Фіксація неправди супроводжується розкриттям мотивів протестної реакції суб'єкта, який вважає, що його обдурено. " – Брешеш, сину, – каже йому тато, ти захотів їсти та й прийшов додому". "Брешеш, ти не хотіла стерегти просо та й прийшла додому". " – Неправда! Не можна, щоб миші поїли залізо...". Обман стає причиною скасування попередньо погоджених прав і обов'язків. "Я з тобою жити не буду, бо ти мене обманув".

Неправда у народному розумінні є близькою до злочину. Саме така інтерпретація обману відтворена у тексті казки "Брати-близнюки Іван та Йосиф". "...Царю написали, що його жона відьма, бо народила котят. ... Цар відписав, аби їй нічого злого не робили, доки він не повернеться з війни... А мачуха покликала бухгалтера, який міг писати точно так, як цар, заплатила йому великі гроші, і він написав, що вона диктувала. "Пане міністре! Я чув, що моя жона вродила двоє котят. Се означає, що вона відьма. відведи її у ліс і убий". У цьому ж тексті вербалізуються уявлення про

складність викриття неправди. З'ясування правди потребує від зацікавленої сторони вольових рішень, дієвих вчинків, подолання перешкод і випробувань: молодому цареві доводиться відправитися на пошуки Діда-всевіда, який один може відновити істину. "Дід почаствував і царя, і залізному вовкові дав поїсти, а потім каже: – А тепер слухай, що я знаю. Твоя жона народила двох золотоволосих хлопців, та її мачуха підмінила тих хлопців-близнюків двома котятками, а живі душі закопала в землю. Ті душі вирости золотими яворами, а коли їх мачуха приказала зрубати і спалити, душі двох братиків-близнюків перетворилися у золотокрилих орлів. Мачуха хотіла і твою жону скітити, тому й підбила твоє письмо. Нещасна твоя жона ходила лісами, а як дійшла до моря, зробилася рибою".

Жанрові особливості казок пояснюють випадки народної інтерпретації неправди як вигадки, дотепу, що має на меті відновлення та розширення кола правових можливостей осіб, які заслуговують на добре життя, але з об'єктивних причин не можуть успішно самореалізуватися. У цьому вбачаємо вияв культуро-правової амбівалентності фольклору, що припускає паралельне існування взаємовиключних за знаком оцінок однотипних явищ без виникнення когнітивного дисонансу. Механізм використання неправди як дотепу, здатного допомогти відстояти право на життя і добробут, має поведінковий вимір, який проходить перцептивну, мотиваційну і легітимаційну стадії формування. Перцептивний етап забезпечує індивідуальне вироблення суб'єктом власної шкали цінностей і особистий висновок про те, що є правдою, а що – кривдою, що є справедливим, а що – ні, що створює порядок, а що його порушує. Мотиваційний етап дозволяє суб'єкту на основі попередньої аперцепції осмислити власні бажання, виробити пріоритети правової поведінки, спрогнозувати елементи ініціативи й відповідальності. Легітимаційний етап супроводжується закріпленням за вмотивованими суб'єктом прагненнями статусу нормативних [Філософія права 2009, 97]. Людина погоджується оцінювати свої вчинки як прийнятні для досягнення висунутих нею цілей. Казка "Язиката Хвеська" відтворює уявлення про формування і здійснення наміру використати неправду як дотепний засіб збереження грошей: чоловік знайшов гроші і, знаючи, що його жінка не зможе це приховати від кумів, а ті розкажуть економому, який гроші обов'язково відбере, обдурив декілька разів жінку і в такий спосіб забезпечив недостовірність будь-яких її

свідчень. Коли обдурена жінка стала оповідати про небилиці, що буцімто з нею сталися, історію про знайдені чоловіком гроші теж сприйняли як брехню, не повірили їй, і гроші залишилися у родині. Дотепна неправда допомогла персонажам здобути майнові права і волю. Аналогічну ситуацію відтворює текст казки "Піп-ворожка". "Жив собі у якомусь селі піп, та такий бідний, такий бідний! ... Отож він і став так робити: сини позаводять чужих коней у ліс та й поприв'язують. От хазяїн шукає, шукає та почує, що піп уміє ворожить, – до попа. От він скаже, де коні. То йому і грошей, і того, і сього. Почав багатіть". Прагнення жити краще, осмислено прийняте рішення вдавати з себе ворожбита і відповідні вчинки стали приносити попу матеріальні блага.

Казка "Багач та хлопець із села Розумовичів" містить народне осмислення вигадки як засобу відновлення справедливості й захисту інтересів сторони, правами якої було знехтувано. Пан, бажаючи піднести власний авторитет, принижував бідного хлопця, а той, скориставшись пихатістю і обмеженістю кривдника, відібрав у нього харчі і чоботи. Когнітивно-семантичний простір неправди у казках характеризується такими ознаками: неправда зорієнтована на сприйняття опонента; неправда транслюється під час міжсуб'єктних взаємодій; неправді передують свідомий намір обдурити слухача; неправда супроводжується зовнішніми знаками щирості подання інформації, покликаними переконати потенційну жертву обману у достовірності перекручених фактів. Введення співрозмовника у стан омани відбувається за рахунок перебільшення, зменшення чи замовчування фактів; додавання чи усунення властивостей об'єктів; перестановки, заміни, заміщення або перенесення їх з одного місця на інше; перекручування форми, структури, послідовності реальних подій; довільного ототожнення або ж розчленування об'єктів; неадекватного тлумачення сказаного. Відтворений у казках непроцесуальний вплив на формування помилкової думки переслідує інструментальні та ідентифікаційні цілі. Серед інструментальних провідними є збільшення влади, отримання матеріальної вигоди, уникнення покарання. Ідентифікаційні пов'язані з бажанням врятуватися від ганьби, зберегти позитивний імідж, захистити самолюбство, псевдопідвищити соціальний статус.

Опозиція "правда-неправда" ("правда-кривда", де "кривда" виступає у значенні "неправда", "несправедливість" [Словник

української мови Т. 4, 1973, 338–339]) є центральною культуро-правовою опозицією казкового масиву. " – А що, дядьку, як краще тепер жити: чи правдою чи неправдою? – Е-е-е-!.. Де ти тепер знайдеш правду? Нема тепер правди на світі! Тепер крізь одна кривда. – Ні, дядьку! Є правда – правдою краще жити". " – Скажи, будь ласка, чоловіче, як тепер краще жити: чи правдою, чи неправдою? – Е-е-е-!.. Добрі люди! Де ви теперечки правду знайшли? Її тепер і в світі нема. Краще жити кривдою, аніж правдою". " – Нема тут життя, бо моя правда записана на піску, а кривда – на камені". У наведених контекстах абстракти "правда" й "неправда" характеризуються протилежною оцінністю, яка виникає на підставі глибокого відчуття індивідом власної гідності, самоцінності, правоспроможності, адже буття людини великою мірою залежить від співвідношення її можливостей і характеристик середовища, у якому вона перебуває. Емоції, пов'язані з відсутністю перспектив реалізації індивідуальних потреб та інтересів за наявних недосконалих умов життя (неправди, несправедливості, кривди, неповноправ'я), спонукають до пошуків оптимальних параметрів самоздійснення. Суб'єкт фольклорної традиції осмислює правду як чинник, здатний забезпечити перетворення потенційних можливостей гармонійного існування, породжених бажанням, уявою, мрією, вірою, надією, на реальність. Саме з вищезгаданих причин поняття "правда" й "справедливість" у казках тісно пов'язані. Зокрема, у казці "Про правду і кривду" відновлення справедливості пов'язується з перемогою правди: чоловік, що обстоював правду, добився більших статків і здобув ширше коло прав, ніж той, хто хотів жити кривдою. " – Ну що, дядьку: ти казав, що кривдою краще жити, ніж правдою; отже ні! Ти тільки купець, а я король – правда кривду переважила! Я забуваю все те, що ти мені робив. Бери собі оці два кораблі з усім добром. А як приїдеш у свій город, розкажуй усім, що краще жити правдою, аніж кривдою". Казка "Правда і Кривда" містить осмислення вибору неправдивого й несправедливого способу життя як шляху до повної втрати прав. " – Ага, ти тут, голубчику! – крикнули ворони. – Добре, що ти тут! Давно тебе чекаємо. Ти кривдив людей, брата погубив, нас думав обдурити! Тепер звідси живий не підеш! Прив'язали ворони на шию Кривді мотуз і підтягли вгору. Потім взяли таблицю і написали: "Хто лихою дорогою ходить, на такій і пропаде!" Так Кривда домандрував, а

Правда живе і нині". З точки зору суб'єктів фольклорної традиції, носій правди заслуговує на збільшення прав. "Як тому правда – половину царства оддаю! Як ні – то мій меч – твоя голова з плеч!". "– Та чого ж ми таки підемо на суд? Лучче давай підемо по дорозі і спитаємо чоловіка, якого зустрінемо: як скаже, так і буде. Ваша правда – уся моя худоба буде вам; моя правда – ваша худоба буде мені". Щоб зреалізувати заслужені права, треба довести свою правду. "Пішов Іван до царя, а там весілля: його старший брат жениться з царівною. Вона ж нікому не хоче сказати правди, бо брати настрахали. Світанок – одразу ж до царя. Розказав, як його старші брати обманули, показав половину персня, а царівна свою половину. Тут же цар наказав гнати геть за брехню старшого і середнього братів. А наймолодший брат оженився з царевою дочкою". " – Пресвітлий царю! Ви самі обіцяли мені доньку. Мені не треба вашого золота. – А чим докажеш, що ти убив шаркань? Народ зібрався коло них і слухає їх бесіду. – Чим докажу? – розсердився Іван. – Зараз увидите! Витяг карликову пищавку і почав свистати. Почав народ танцювати. танцюють усі: і старі, і молоді і вівці, і корови, і кури, і гуси, і свині, і цар, і цариця. Танцювали доти, доки на ногах держалися. Потім почав цар просити: – Перестань грати. бо вмираємо. Іван перестав, і цар каже: – Тепер вірю, що то ти убив шаркань".

Представлені у казках абстракти "правда", "неправда" корелюють з культуро-правовими уявленнями про "добро" та "зло". " – Йди, аби я тебе більше не бачив, бо від сьогодні царство не твоє, а моє. Якщо почую, що ти знаходишся в державі, то жити не будеш. За добро ти заплатив мені злом". Синтетичне розуміння правди, зафіксоване казками, охоплює поняття істини, справедливості, добра, порядку, честі та особистої гідності. У казках поняття "честь" спирається на конструкти "правда" й "справедливість". "Так, мали честь легені, бо не зламали свого слова, знайшли і повернули усіх трьох принцес". "А живе вона там, де всі чесні люди живуть і працюють для себе". З точки зору суб'єктів фольклорної традиції, "жити чесно" позначає жити по правді, по справедливості, правильно, без порушення правил. "У багатого батька був один син, а батько нажив худобу неабияк, а такі чесно: багато поту вилилося з нього, багато крові зіпсувалось, поки заблищали у нього в кишені червінці". "Правда погодився жити в палаці, тільки просив, щоб привели і його бідну матір. І жив собі чесно".

Когнітивно-семантичні структури правди, справедливості, честі, добра, тісно пов'язані, через це порушення прав суб'єкта у фольклорі завжди розглядається як викривлення правди та справедливості, тобто вияв зла. Наявний в українських народних у казках смислокомплекс "правда" об'єднує систему конструктивів: 1) правда як вірогідна інформація; 2) правда як істина; 3) правда як справедливість; 4) правда як право (визнання правоти, а отже й правоспроможності героя); 5) правда як згода.

Основний зміст лінгвоправової інформативності досліджуваної константи можна представити у вигляді схеми $S + A + C + V$, що фіксує гранично узагальнені уявлення про суб'єкта правової ситуації (Subject), вчинок, значущий з точки зору права (Action), елемент правосвідомості (Consciousness), ціннісну складову правової ситуації (Value).

Роль індикаторів лінгвокультурами "правда" у казках можуть виконувати слова, словосполучення, речення, сегменти текстів, а також жанрово-ситуативні знаки аналізованого поняття – сюжетні елементи, особливості композиції, засоби, які забезпечують когерентність тексту, оцінні та емоційні конотації.

Перспективи дослідження пов'язуються з вивченням лінгвоправової інформативності фольклорних констант "справедливість" та "свобода".

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арутюнова Н.Д. Язык и мир человека: [монографія] / Н.Д. Арутюнова. – М.: Языки русской культуры, 1999. – 896 с.
2. Вежбицкая А. Понимание культур через посредство ключевых слов: [монографія] / А. Вежбицкая. – М.: Языки славянской культуры, 2001. – 288 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укладач і голов. ред. В.Т. Бусел. – Київ-Ірпінь: ВТФ "Перун", 2005. – 1728 с.
4. Величковский Б.М. Когнитивная наука. Основы психологии познания: [2 т.] / Б.М. Величковский. – М.: Академия, 2006. – Т. 1 – 2006. – 448 с. – Т. 2. – 2006. – 432 с.
5. Воркачев С.Г. Правды ищи: идея справедливости в русской лингвокультуре: [монографія] / С.Г. Воркачев. – Волгоград: Парадигма, 2009. – 191 с.
6. Воробьев В.В. Лингвокультурология: [монографія] / В.В. Воробьев. – М.: Издательство российского университета дружбы народов, 2008. – 340 с.

7. Гегель Г.В.Ф. Философия права / Г.В.Ф. Гегель. – Л.: Соцэгиз, 1990. – 380 с.
8. Гийом Г. Принципы теоретической лингвистики: [монография] / Г.Гийом. – М.: Прогресс, 1992. – 222 с.
9. Єрмоленко С.Я. Мовно-естетичні знаки української культури: [монографія] / С.Я. Єрмоленко. – К.: Інститут української мови НАН України, 2009. – 352 с.
10. Жайворонок В.В. Українська етнолінгвістика: Нариси / В.В. Жайворонок. – К.: Довіра, 2007. – 261 с.
11. Кант И. Сочинения [в 6 т.] / И. Кант. – М.: Мысль, 1963–1966. – Т. 3. – 1964. – 798 с. – Т. 4. – 1965. – 543 с.
12. Калинова сопілка: Антологія української народної творчості [збірник текстів / упорядкування, передмова, статті та примітки О.Ю. Брідиної, Г.В. Довженок, С.В. Мишанича]. – К.:Веселка, 1989. – 615 с.
13. Кононенко В.І. Українська лінгвокультурологія: [монографія] / В.І. Кононенко. – К.: Вища школа, 2008. – 327 с.
14. Колесов В.В. Язык и ментальность: [монография] / В.В. Колесов. – СПб.: Петербургское востоковедение, 2004. – 240 с.
15. Коцюба З.Г. Рефлексія побутової свідомості в різномовному проverbs'яльному просторі (від універсального до національного): [монографія] / З.Г. Коцюба. – Львів: "Укрпол", 2010. – 472 с.
16. Левченко О.П. Лінгвокультурологія та її термінна система / О.П. Левченко // Проблеми української термінології. – Львів: Світ, 2003. – № 490. – С. 105-113.
17. Леонтьев А.Н. Деятельность, сознание, личность [монография] / А.Н. Леонтьев. – М.: Политиздат, 1975. – 304 с.
18. Маслова В.А. Лингвокультурология: [учебное пособие для студентов высших учебных заведений] / В.А. Маслова. – М.: Академия, 2001. – 208 с.
19. Мацько Л.І. Українська мова у освітньому просторі: [навчальний посібник для студентів-філологів освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр"] / Л.І. Мацько. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. – 607 с.
20. Медвідь Н.С. Лінгвокультуреми в українській соціально-психологічній прозі першої половини ХХ ст.: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 "Українська мова" / Н.С. Медвідь – К, 2009. – 23 с.
21. Мойсієнко А.К. Мова як світ світів. Поетика текстових структур: [наукове видання] / А.К. Мойсієнко. – Умань: РВЦ "Софія", 2008. – 280 с.
22. Словник української мови: [у 11 т.] / [редкол.: І К. Білодід (голова) та ін.] – К.: Наукова думка, 1970 – 1980. – Т. 1 – 1970. – 827 с. – Т. 4. – 1973. – 839 с. – Т. 5. – 1974. – 839 с. – Т. 7. – 1975. – 915 с.

23. *Письменная Ю.О.* Етнічні особливості концептуалізації дійсності мовами європейського культурного ареалу (на матеріалі лексики і фразеології української, російської, англійської та італійської мов). : Дис... канд. наук. / Ю. О. Письменная . – К. : Б.в., 2008. – 20 с.

24. *Степанов Ю.С.* Константы: Словарь русской культуры. / Ю.С. Степанов. – М.: Языки русской культуры, 2004. – 992 с.

25. Філософія права: [підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл.] / відп. ред. О.Г. Данильян. – Харків: Право, 2009. – 208 с.

26. *Хабермас Ю.* Демократия. Разум. Нравственность. / Ю. Хабермас. – М: Наука, 1992. – 175 с.

27. *Шевченко Л.І.* Інтелектуальна еволюція української літературної мови: теорія аналізу: [монографія] / Л.І. Шевченко. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2001. – 478с.

28. *Шевченко М.В.* Інформативно-змістове варіювання культурами в українському поетичному мовленні / М.В. Шевченко // Мова і культура. – К., 2001. – Вип. 3. – Том III. – С. 246–251.

Стаття надійшла до редакції 19.04.13.

Лавриненко С.Т., к.філол.н., докторант,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко

ЛИНГВОКУЛЬТУРНАЯ ПРЕЗЕНТАЦИЯ КАТЕГОРИИ "ПРАВДА" В УКРАИНСКИХ НАРОДНЫХ СКАЗКАХ

В статье доказано, что лингвокультурная константа "правда" реализуется в украинских сказках при помощи словесных маркеров и сегментов текстов, семантически соотносимых с понятиями сферы права.

Ключевые слова: лингвокультурный знак, правда, народная сказка

Lavrynenko S.T., PhD, doctoral student,
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University
LINGUISTIC CULTURAL PRESENTATION

OF THE CATEGORY "TRUTH" IN UKRAINIAN FOLK TALES

The article has been proved that linguistic cultural constant "truth", reflected in Ukrainian tales is realized by means of linguistic markers and text segments, the semantic of which may be correlated with the notions of legal sphere.

Key words: linguistic cultural sing, truth, folk tale.